

NEPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SANDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei, félévre 130 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön: 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Dínár 120.

Hova szavazzunk!

Csak most az egyszer polgártárs! Azután remélhetőleg csend és nyugalom lesz. Csak még most vasárnap jöjj el zsidó testvér a — hitközséghez és add le szavazatod.

Zsidó Testvér! Tudjuk, hogy a mindennapi élet ezernyi gondja-baja nem engedi, hogy állandóan a hitközségi ügyekkel foglalkozz. Átengeded azoknak, akik szenvedélyből, vagy meggyőződésből, a közért való rajongásból sokszor existenciájuk rovására foglalkoznak állandóan a köz ügyeivel. Tudjuk zsidó testvér, hogy a legnagyobb tábor a közönyösöké. Ők vannak többségben, ők a hangtalanok, a csendesek, a mindenbe beletörődők.

Szomorú, de való, hogy a mi belső életünkben is harci kedvű táborok állanak egymással szemben. Hol elvek harca, hol személyeké. Sokszor az önzetlenség, de gyakran a rivalálás vezet egymással szembe testvért a testvér ellen. A mi választási felhívásunk nem szól azoknak, akik a mi pártunkon vannak. Nem szól csak azoknak, akik ismerik a dolgok indító rugóit és tudják, hogy hova kell leadják szavazatukat. Nekik legfeljebb csak annyit vésünk emlékezetükbe, hogy december 25-én vasárnap reggel 9 órakor jöjjenek el a hitközségi terembe szavazatukat leadni.

De nem szól felhívó szövegünk azoknak, akik úgy vélik, hogy egy demagóg tábor hazug jelszavainak mákonyával átitatottan, fogják más utra terelni a hitközség ügyeit. Minden szavuk rágalom és rosszindulat, minden tettük afelé vezet, hogy ők kerüljenek az élre, mert a hiúságuk, soknál meg az üzlet, ezt kívánja. Bizonyos, hogy az őket hajtó motorikus erő arra készíti majd a rágalmazók és rosszindulatú táborát, hogy mindent elkövessenek, hogy diadalt arassanak. Nem elvekkal indultak a harcba, hanem hazug demagógiával és arra építvén fel kártyavárukat, hogy tetszelettséges jelszavak meg szédítik majd a józan zsidó közvéleményt.

Jelenlegi felhívásunk szól jökeppen azoknak, akik nem törődéssel és közönyt haladnak el a zsidó közérdek magasabb parancsai mellett. Akik a közöny kényelmes palástjába burkolózva, járnak közölkünk, nem nézve se jobbra, se balra.

Ezeknek szól felhívásunk. Mit kérünk? Csak egy fél órát, amit meg kell tegyenek a közért, meg kell tegyenek a hitközségi béke érdekében. Csak egy fél órát szenteljenek egyszer három évben a váradai nagy hitközség jövője érdekében. Egy fél órát, amelyet arra kell felhasználnak, hogy eljőjenek a hitközséghez és leadják szavazatukat.

És ha eljőttek, akkor rövid mérlegelés után tudni fogják, hogy kikre adják le szavazatukat.

Kikre?

Akik nem hazug demagóg felszavakkal, nem légből kapott ígéretésekkel, nem rágalmazó hadjáratokkal és nem rosszindulatú öns érdekkel akarják kivívni a maguk álgazát. Nem a tollfosztóda jogot

megkapni akarók, nem a hitközségen élőkön szándékozók, nem a bérletek koncán marakodni fogók „ellenzéki” pártjához kell csatlakozniok, hanem azokhoz, akik 13 év konstruktív munkájával mutatták meg, hogy tudnak lenni a zsidó közösség érdekében. Könnyű ellenük hangulatot teremteni, mert segít az ellenzéknek a rossz gazdasági helyzet. Mert ha valami nem ment oly egyszerűen, annak egyedül és kizárólag a nagy nyomorúság az oka és nem az önzetlen jóakaraton mulott, amely arra ösztökölte mindazokat, akik eddig az élen állottak, hogy minden lehetőséget elkövessenek a hitközség java és boldogulása érdekében.

Csak most még az egyszer zsidó testvér! Jöjj el vasárnap és szavazz! Szavazz azokra, akik eddig is konstruktív munkával bizonyították tetterősségüket. Szavazz a hivatalos listára és nem azokra, akik önzéssel és hazugságokkal akarják elérni nem tiszta céljaikat. Hidd el zsidó testvér, soha nem tettél igazságosabb cselekedetet mint most, amikor leszavazol az egyedüli lehetséges emberekre, akik a hitközségi listán fognak harcba menni. Nem baj a testvérharc sem néha, csak egy fontos: győzzön az igazság és csak akkor győz, ha a hitközségi lista fog fényes győzelmet kivívni!

Békét a hitközségben

A december 25-iki hitközségi képviselőtestületi választások ügyében gyűlést tartott egy magát „ellenzéknek” nevezett frakció. Ezen a gyűlésen támadások hangzottak el. Még olyanok is támadták a hitközség eddigi vezetőségét, akik maguk is benne vannak és felelősek a hitközség ügymenetért.

Most azt várnák azok, akik különös örömmel szítják mindenkor a visszavonást és az ellentétek mérges kigyóját mindenkor kedvtelve melengetik keblükön; igen, ezek most azt várnák, hogy mi is harcot hirdessünk, hogy rágalmazzunk, hogy verjük félre a nagyharangot.

De nem! Mi most ismét csak békét hirdetünk, mert békét akarunk! Igen, mi békét és nyugalmat akarunk a hitközségben. A hitközségnek vannak céljai, melyek a mi céljainkkal egyeznek. A nagyváradi ortodox hitközség olyan vára a zsidó életnek, olyan kiépített fedezéke az intakt tradícióhú hitéletnek, hogy ahoz, önző céllal nyulni nem szabad és nem is lehet. Szentségtörő kéz az, mely nem tiszta intenciókat akar érvényüléshöz juttatni a hitközség életében.

A hitközség falainak csak az adhat szilárd bázist, ha az összetartás és békés munka malterával építjük azt minél magasabbra, hogy a hithűség és lüktető zsidó élet zászlaját lengesse ormán a szél. És ha szentségtörő kezek belső visszavonás,

önző célok, vagy kicsinyes pártmarakodások színhelyévé akarják tenni a hitközséget; akkor odakiáltjuk nekik: ne tovább!

Mi is tudnánk harcot hirdetni; kicsinyes önzéssel, személyi kultusz ápolásával, önző pártérdekkel, vagy bizonyos célok és személyek előtérbelolásával vitát provokálni. Mi is tudnánk sajtóban, gyűléseken tüelni harcot, vitát kezdeni. De nekünk a hitközség sokkal szentebb, semhogy harcok színhelyévé tennők a hitközség tanácstermét.

The right man, on the right place! A megfelelő ember, a megfelelő helyen. Ez a cél és ezzel szemben minden másnak el kell törpülnie. Erőnk és igazunk tudatában békét hirdetünk. Békét a hitközségben! Nyugalmat, a nyugodt alkotások esztendeit várjuk, hogy a konszolidáció útján haladjunk tovább. Csak semmi pártharc, rágalom és rosszindulat.

December 25-én lesz a hitközségi képviselőtestületi választás, 39 új tagot választ a váradai hitközség több ezer adófizetője. És mi becsületes munkánk és tiszta célkitűzéseink ragyogó zászlaját visszük a harcba. Nem fog fölt esni rajta, melyet pártharc vagy rágalomhadjárat okozhat. Nekünk nem kell „hadjárat”, a győzelmünk bizonyos, mert eszközeink tiszták és mert mindig, mindenütt az igazság győz. Erőnk tudatában fogjuk azokat magunkhoz vonni munkatársnak, akiket mi akarunk.

A mi programmunk!

A nagyhangú szövegeket átengedjük az ellenzéknek. Ők ígérhetnek, amit akarnak, mert hiszen felelőtlenül teszik. És reméljük, hogy nem is lesz alkalmuk a megvalósításhoz jutni, mert hiszen meg kell bukniok és az igazság kell győzzön. Bizonyos és felelősségünk tudatában állítjuk, hogyha az ugynevezett „ellenzék” kerülne be, akkor a gabella felemelkedne és minden teher meg többszöröződné. Így szokott ez minden hangos ígéretés után lenni.

Ellenben mi azt mondjuk, tudatában felelősségünknek:

1. Az új alapszabályokat hat hónapon belül fejtétlenül tető alá hozzuk, proporcionális lajstromos választási rendszerrel, hogy a hitközség tagjainak men-

nél szélesebb rétege vonassék be a munkába.

2. Háromtagú direktórium veszi majd át a hitközségi gazdasági ügyek vezetését. Ezek gondoskodnak a kellemetlen leépítések elvégzéséről. Ezek fognak oly intézkedéseket hozni, amelyeket a gazdasági viszonyok megengednek.

3. Összhangba hozni a közvetett és közvetlen adók által egyes teljesítményeiket, olyformán, hogy az mindenkor kitűnjék az illető adó törzslapjáról.

4. A zsidó intézmények erősebb szubvencionálása. A vallásos, kulturális és szociális intézmények megerősítése.

A munka és békés megértés jegyében indulunk a harcba s bizonyos, hogy győzni fogunk.

Mielőtt ruhaszükségletét beszerezné, bizalommal keresse fel

CZITROM URISZABÓSÁGÁT

General Mosoiu, Kert-ucca 2 alatt, ahol a legszebb kivitelben elsőrendű

öltönyöket, felöltöket
és téli kabátokat már
2600 leiért készít

Minden munka CZITROM DEZSŐ vezetése mellett készül.
(A volt Szent László-téri Czitrom-cég tulajdonosa)

A „Népünk“ a támadások pergőtüzében

Sok dolog nehéz ezen a világon. Nagyon nehéz ma pénzt keresni, nagyon nehéz ma existenciát fenntartani, nagyon nehéz a közéletben bizalmat és szeretetet kiérdemelni, de mindennél nehezebb ezen a világon egy zsidó lapot szerkeszteni. A lap-szerkesztés különben is elég ördögös mesterség. Nem a technikai részt gondoljuk, mert hiszen az nem valami csodamunka. De úgy irni és oly irányt adni a lapnak, hogy soha senki meg ne bántódjék, ez valami olyanféle művészet, mint drótkötélen táncolni és nem leesni. Nos, a »Népünk« szerkesztői, nem is akarják azt, hogy mindenki meglegyen elégedve a lappal. Lehetnének mi is, egy barmicvoh kalendárium, egy jahrzeit tábla pótló, egy mindent, mindenkor tömjénező »közszeretet« langyos vízében vigan lubickáló hetilapocská. Olyan orgánium, amely mindenről, mindenkor csak jót ír. Olyan hetilapocská, amely a gazdagok gyermekeinek harmadik elemista érettségi vizsgájáról egy hasábot irsogálna.

Vannak lapok, amelyek ezt tűzik ki célul és bár izetlenek, színtelenek, üresek és laposak, — a közvélemény szereti őket, mert olyanok, mint a tömegizlés. Olyan mint a nagyáruházak tömegizlésére készült árucikkek.

A »Népünk« megjelenése első pillanatától kezdve nem azt a célt tűzte maga elé, hogy egy mindenkinek tetsző »szépirodalmi és társadalmi folyóirat« legyen. Egy kis langyos víz, amelyben a szellemi lábfürdőt ki-ki megveheti magának minden pénteken délután.

Nem! A mi célunk törhetlenül egy bizonyos politikai irányvonal, amelytől el nem térünk, egy pillanatra meg nem tántorodunk. Egy mindent megmondó önérzetes harcos organum, amely a zsidó nép kisebbségi jogokért száll sikra politikailag. Egy olyan lap, amely minden igaz ügyet támogat, amely mindenkor csak az igazságot keresi és keresi. S ahogy az igazságos bíró nem gondolhat arra ítélethozatal közben, hogy vajjon mit fog szólni másnap az elítélt pereskedő, úgy mi sem lehattunk mindég tekintettel az apró kis önös érdekekre és klikk rendszerek törpe védelmi vonalára. Természetesen ezek után érthető, ha politikai ellenlábásai vagyunk Hegedüs Nándor képviselő urnak. Aki a maga nótáját fujja, és a mienkre ráfogja, hogy fals. Majd igazol bennünket a jövő, erről szilárdan megvagyunk győződve. Meg hiába igyekeznek husággal kezükben azok támadni lapunk felelős szerkesztőjét, akik csak kárára vannak a zsidó közéletnek. Természetesen nekik jobban esne, ha csak dicséret hangzana el róluk. De ha csak gácsot érdemelnék. S így a többi is. Aki azt kívánná, hogy ilyenkor választások táján, minden ember személyi ambícióját alátámasszuk. Hogy szálljunk sikra minden emberért, aki évekig csak ideges gyűlölettel nézett reánk. Most kezdik érezni, hogy mit jelent egy

lap, amelynek van hangja, amelyet tizezrek olvasnak hetenkint szerte Erdélyben. Amig nincs rá szükség, addig lekicsinylik, de amikor úgy érzik, hogy cirkulusaikat zavarja, akkor saját bőrükön érzik, hogy mit jelent a nyomtatott betű hatalma. Mi érezzük és tudjuk, hogy a gáncsvetők, a kritizálók, a pulykakakasok módjára berzenkedők ellenére is, milyen missziót teljesítünk évek óta. Mi tudjuk, milyen harcot vívtunk a központi iroda konszolidációja érdekében, mi tudjuk, hogy mennyit reszkuroztuk személyes szabadságunkat, amikor élesen támadtuk az antiszemitizmust. És ebben tárgyilagosságok voltunk mindenkor. A bukaresti antiszemitizmust épen úgy, mint a budapestit.

És ez a szabad hang, ez az oportunitástól mentes bátor fellépés természetesen kihatással van a lapunk szerkesztőinek megítélésénél is. Rendszerint összetévesztik a lapot lapszerkesztővel. Amiért a lap harcol a lap agresszív, azért még nem szabad elítélni a szerkesztőket. És ime mit látunk most? A hitközségi választások előtt, a harc hevében, azt tették az »ellenzékiek«, hogy szerkesztőnkön keresztül igyekeztek bántani a lapot és a lapon keresztül a szerkesztőket. Természetesen fáj nekik, hogy míg ők két-háromszáz ember előtt beszélnek, addig mi egyszerre ezrekhez szólunk és hangunk megafon nélkül is messzire hangzik.

Talán lapunk és főképpen főszerkesztőnk ellenségei úgy vélik, hogy most van az ideje annak, hogy koncentrikus támadásuk minden erejével lebunkózzák. Mert egy érzik, hogy évtizedes munkájával, amelyet a zsidó közért fejtett ki a különböző fórumokon, sokkálta tulszárnyalta azt a munkát, amelyet ők vétek kifejtteni. Amiért a cionista-mizrachista fronton, amiért az országos Zsidó Párt életében, meg a városiában, amiért a váradi hitközségben és az országos orthodoxia kérdésében mindenkor hallatta szavát, pénzt, időt, fáradságot nem kímélve, azért itt az ideje annak, hogy elnémissák. És olyanok, akik legfeljebb egy rossz vicc erejéig erőltették meg magukat a zsidó köz érdekében, akik bohóckodással érnek el pillanatnyi sikert, azok jönnek most és ezt a minden energiát és erőt kifejtő nagy évtizedes munkát akarják sárral megdobálni, mert a zöld asztalhoz akarnak jutni. E cél érdekében nem elég nekik semmi és nem szent előttük semmi. Megdobálnak sárral bennünket és minden rosszat mondanak lapunkra és lapunk főszerkesztőjére.

De mi hiszünk és bizunk az igazságban. Hisszük azt, hogy az fog győzni. És ha azok nem is szeretik lapunkat, akiknek minden célja a zavarosban való halászás, akik mint a vakondok, nem bírják ki a nyilvánosság vakító világosságát, akiknek van sok takargatni valójuk, azok nagyon szeretnék, ha mi elnémulnánk.

Beszéljük talán a sokat hangoztatott hitközségi szubvencióról, amellyel operálnak ellenünk?

— Megmondjuk az igazat! Igen kapunk évi általányt. Igen kapunk, épen úgy, mint a Nagyvárad és a Nagyvárad Napló, Friss Ujság, vagy a román lapok. (Gazeta de Vest. Ecoul. Avántul stb.) és mint ilyen sok időszaki lap. Annyihoz pedig van jogunk Isten és ember előtt, hogy zsidó lap létünkre, mely mindenkor a zsidó közönség érdekében harcol, amelynek heti 10.000—12.000 Lei rezsije van és sokszor 2000 Lei sem folyik be, igen nekünk jogunk van annyit kérni és kapni, mint bármelyik idegen lapnak.

Ez az igazság és aki mást mond, az hazudik!

De nem fogunk elnémulni! Élni fogunk, mert jogunk van élni és mert van hivatásunk. Élni kell a Népünknek, mert hallatlanul fontos missziót teljesít. Erre tanubizonyosság előfizetőink ezreinek táborá, akik becsülnek, szeretnek és tisztelnek bennünket. Ez ad erőt a további küzdelemhez. Ez ad kitartást és mi undorral letlsztogatjuk tógánkról, az uccáról rájafröccsenő sarat és megyünk tovább a magunk útján. A becsület útján járunk és ez biztos talajt ad lábunk alá. Ahogy eddig jártunk, — helyes volt az út. Azon haladunk tovább. Mert a karaván halad — és a kutyák ugathalnak.

A »Népünk« harcolni fog kitartóan, áldozattal, megadással, lelkesen a zsidó közösség érdekében és bizonyos, hogy a végső győzelem a mienk lesz!

Minden hitközségi tag, aki a Hivatalos listára szavaz, hozzájárul a zsidóság kiépítéséhez, fennmaradásához és intézményes biztosításához.

Az Egyesült Államok új elnökének viszonya a cionizmushoz

Roosevelt üzenete az amerikai cionistáknak

Franklin D. Roosevelt, az amerikai Egyesült Államok 32-ik elnöke 50 éves s távoli rokona a híres Roosevelt elnöknek, aki republikánus párti volt. A világháborúban tengerészeti miniszter volt. 1920-ban áldozata lett a késői gyermekparalízisnek (a Heine-Medina betegség), mely idő óta mindkét lábán nyomorék s csak mankók segítségével tud járni. Ennek dacára azonban kitűnő autós s nagyszerű uszó. Az új elnököt erős akaratú egyénnek tartják, nem egészen kikristályosodott ideológiával. Ellenségei ezért »gramofonnak« nevezték, aki minden lemezen tud játszani.

Roosevelt elnök őszinte zsidóbarát. Míg annak idején az egész világ zsidósága tiltakozott a cionistaellenes Simpson-jelentés ellen, ő is levelet intézett az amerikai zsidó tiltakozó gyűlés elnökéhez, melyben felháborodásának adott kifejezést Anglia eljárása felett, amely olyan perfidül becsapta a zsidóságot.

Rámutatott arra, hogy az 1919. évi békekonferencián a nagyhatalmak előtt tisztán állott a cél, hogy Palesztinában zsidó nemzeti otthont kell létesíteni s Anglia kötelességévé tették, hogy minden rendelkezésre álló eszközökkel köteles ennek megvalósítását előmozdítani.

Roosevelt nemrégén interjút adott egy zsidó újságíróknak, aki előtt igen szimpatikusan nyilatkozott az amerikai zsidóság szerepéről. Az amerikai zsidóság sok reményt fűz Roosevelt elnökségéhez s remélik, hogy a bevándorlást is meg fogja könnyíteni.

Egyébként a Balfour deklaráció 15-ik évfordulója alkalmából, Roosevelt a következő üzenetet küldte az amerikai cionista szervezetnek:

»A zsidó teljesítmények, a Balfour-deklaráció óta igazolták ama reményeket, miket a zsidó nemzeti otthon protezsálásához fűztek. A palesztinai zsidó fejlődés méltatása, nemcsak adózás a zsidó alkotó erő elismerésének, hanem ezzel egyúttal össze van kapcsolva az a megállapítás is, hogy a zsidó nép, mely a Szentföldnek páratlan fejlődési hozott, az ország összlakosságának jólétét is szolgálja. Magam, személyesen mindig a legmélyebb szimpátiával fogom Palesztina fejlődését kísérni.«

ארטה כשר

ארטה כשר

Uj dumpingárakban!

ugy helyben, mint Románia bármely helyiségében szállítok

Liba

húst
olvasztott-zsirt
háját és bőrt
kolbászt és szalámit

1933 január hó 1-ig az országban legolcsóbban megállapított árak szerint, a nagyvárad orth. rabbinátus chechserjével ellátott és az egész országban elismerést kiérdemelt szállításiamat a legpontosabban eszközölöm.
Friedmann Samuel, Oradea Str. Cuza Voda 6.
Fiók: Str. General Mosoiu 3.

Egy kis visszapillantás — a jövő érdekében

Szemelvény a nagyváradi orth. zsidó hitközség multjából

A zsidó mérlegelő nép. Kombinál, nem „nyáj-nép”, hanem egyéniségek összessége, akik az élet küzdelmeiben megtanulták, hogy nem lehet kritikátlanul elfogadni mindent, amit elébe tárnak. Sőt azt is megállapíthatjuk, hogy ez a „kritikai szellem” sokszor túlfeng és bizonyos szempontból a nyugodt fejlődés irányvonalának akadályozója is. Hálás nép sem vagyunk, mert már Mózes is megmondotta, hogy kemény nyaku néppel van dolga. Pedig ő csak a pusztában vezette a népet és nem tudta, hogy egy nagy hitközségben a választáskor mennyire divergálnak a különböző érdekek és nézetek, s mennyire igaz mindaz, amit Ő látott és tapasztalt a pusztában vándorló ősi népnél.

Mindez abból az apropóból aktuális, mert december 25-én a nagyváradi orth. zsidó hitközségben képviselőtestületi választás lesz. Sok mindent megirtunk már ezzel kapcsolatban, de engedjék meg nekünk ezúttal ismét, hogy a „keménynyakuk”-nak egyet, s mást elmondjunk, aminek feltétlen hasznát vehetik, amikor az urnák elé járulnak.

Igy el kell mondjuk, hogy *téves fel fogás az, hogy a nagyváradi orthodoxia fejlődésében lefelé menő tendencia mutatkozik. Ez nemcsak hogy nem igaz, hanem éppen az ellenkezője a valóság. Aki figyelmesen atnézi a régi annaleseket, az konstatalhatja, hogy a régihez képest most a hitközség minden tekintetben egy tökéletesedett instrumentum, amelyet vezetni, kezelni éppen oly nehéz, mint amilyen hálátlan feladat.*

Mi volt például a hitközségben 20 évvel ezelőtt, közvetlenül a világháború kitörése előtt, sőt a háború alatt is. Egy kis intézmény, amely 30—40 alkalmazottjával vegetált, amelyet 30—40 évig azelőtt egy ember diktatórikus imperiálizmusa vezetett. Amíg a templomtól hazáig ment, vagy üzletétől a bankig, addig referált neki a jegyző és akkor intézkedett, ha éppen kellett. A hivatalos apparátus pedig palópároskodással, könyvelés nélkül, régi patriarchális módon kezelte a hitközség vagyont. Egy hatalmas ingatlan komplexum rendkívül értékes telekrészeit, érdekelt vezetőségi tagok vették meg és az elszámol-

lás ma sem tűnik ki a könyvekből. 1913-ban 700.000 aranykorona adóssága volt a hitközségnek, amely ma 25 millió leinek felel meg. Pedig akkor az intézmények egész sora hiányzott, amelyet ma szubvencionál a hitközség. Hol volt akkor a Hinuch Neorim, ahol 250—300 gyerek tanul? Hol volt a Jeszode-Hatora 5 osztályos magasabb vallásos kvalifikációt nyújtó iskolája? Hol volt a leány- és fiúiskola mai tökéletessége? Hol volt a modern vágóhid? Hol volt az árvaház? Hol volt a rabbilak? És még számos más vallásos és szociális intézmény, (kórház, kishitelbank, idegen jesivák, szentföld stb.), amelyet évek során át nehéz milliókkal szubvencionált a hitközség és támogat ma is? Kis greizlerei volt a mai üzemház képest és a hitélet is csak erősödött azóta minden vonalon. Állandó nagy százalékos deficit volt a büdzsében, pedig akkor nyoma sem volt a mai világpusztító krízisnek és kiegyensúlyozott életet éltek ebben a nagy városban. Hogy példával is éljünk, 1916-ban, tehát akkor, amidőn a legnagyobb konjunktúra volt és már előző években a hitközség vezetősége egy csomó ingatlan önmagának adott el a hitközség tulajdonából, a hitközség budgetje 30%-os deficittel zárult, anélkül, hogy a horribilis adósságból egy banit is fizettek volna. Hol volt akkor a szigorú könyvelés,

hol volt a parlamentarizmus, amely ma ellenőrzésével feltétlenül fungáló szerve a zsidó közéletnek? Ma gazdálkodás folyik ebben a nagy üzemben és nem tessék-lássék elintézés, amely akkoriban divott.

És mily érdekes mégis! Hogy azok, akik jól emlékeznek erre a „békebeli” gazdálkodásra és vezetőségi tagok voltak állandóan ezen regiemekben, azok merik kritizálni a mai hitközségi vezetést és azt mondják, hogy nem ment minden rendjén. Azt meri mondani egyik demagóg, hogy az a három millió lei adósság is, amely fennáll, eliminálható lett volna. Természetesen, ha ő áll az élen. Mert ezt ne feledjük el. Mindenki honmentő, aki ugy érzi, hogy taliszbájlilijában hordja azt a bizonyos marsallbotot. Ha pedig előveszi, akkor kiderül, hogy nem marsallbot, hanem kovedkeresés és semmi egyéb.

Fontos és mérlegelendő minden egyes választó előtt az a körülmény is, hogy nem az a fontos, hogy valaki bolttal, vagy szélsőes üzletekkel mikor és mennyit keresett. Az „ajser” fogalma még nem jelenti azt, hogy az egyúttal jelentős közéleti tényező. *Amiért még valaki a saját ügyeit kitűnően kezeli, még nem bizonyos, hogy van-e benne kollektív érzés, hogy tud-e időt, pénzt áldozni a közéletért.* Sokszor a „jó családapa, a kitűnő kereskedő” egy hasznavehetetlen közéleti „tényező”. Bátran merjük állítani, hogy csak az az ember tud alkotni értékeset és maradandót a

NEUMANN M. Bémer-tér

férfi-, fiú- és leányka ruhái

a legolcsóbbak és

Külön mérték-
utáni osztály!

legjobbak!

A titokzatos kő

Kaballisztikus legenda — Luria életéből.

I.

Luriának, a nagy rabbinak volt egy meghílt tanítványa, aki ott lakott mestere házában és bejáratos volt a legtitkosabb dolgozószobába is. Ez az ifju egy napon, a rabbi távollétében a háznak egy olyan helyiségébe tévedt, ahol azelőtt sohasem járt.

A szoba teljesen üres volt és kopár, csak az egyik sarkában magasodott valami emelvény; az emelvényen üvegbura áll, a bura alatt pedig, amennyire a félsötétben ki lehetett venni, valami csillogó kődarab, hasonló azokhoz a közönségesebb ékkövekhez, amelyeket lengyel urak az övükön viselni szoktak. Az ifju körülnézett. A szobában nem volt semmi más. Ugy rémlett, az egész helyiségnek csak az a rendeltetése, hogy ezt a követ őrizze. Miért?

Ekkor léptek hallatszottak és megjött a rabbi. Mikor az ifjut ebben a szobában találta, kedvetlen lett és szóvalan. Olyan volt, mint aki tudja, hogy sor kerül arra, amit nem szeret, ami elől szeretne kitérni, de elhárítani nem tudja. Mikor a fiatalember faggatni kezdte, mit jelentsen a rejtélyes kő, végre megszólalt:

— Tudtam, hogy megtalálod egy napon... De hiába találtad meg. Mert ennek a kőnek még nem veheted, még nem vehetjük hasznát. Még nem jött el az ideje. És Isten úgy akarja, hogy várjunk, míg egyszer sor kerül rá.

— Miért, hát micsoda kő ez? — kérdezte a tanítvány csodálkozva, mert eléinte

azt hitte, hogy valami családi ereklyét őriz a rabbi.

— Ez a kő, fiam, — mondta Luria halkan, odavonva magához az ifjut — ez a kő meg tudja változtatni a világot. Mert amely percben a követ, így — ebben az irányban — megforgatod, láthatóvá lesz előtted és mindenki előtt, amit most nem látsz: hogy milyen a világ tulajdonképpen. Nem érted? Abban a pillanatban mindenki olyanná lesz, amilyen igazán, amilyen belül — és minden ember olyan állapotban és olyan köntösben jelenik meg előtted, amilyent megérdemel... De ezt a dolgot nem szabad firtatnunk, mert egyszer, tudom, ifjukoromban megkísérletem s akkor rettentő volt a zavar, ami nyomában támadt. És az Úr akkor tudomra adta, hogy várnoin kell, várnunk kell valamennyiünknek, míg egyszer Ő megforgatja ezt a követ. Tudom, az emberek nagyrésze abba a kísértésbe esik fiatalkorában, hogy egyszer mégis megforgassa. De nem szabad és most még hiába volna.

— Ó rabbi, egyszer, egyszer enged meg, hogy megforgassam. Vagy nem is én, forgasd meg magad, csak egyszer, egyellen pillantásra.

— Megzavarna, amit látnál és kitudja, talán elvesztenéd egész józanságodat, fiam.

— Ó nem, esküszöm, nem! — kiáltotta a tanítvány. — Ha csak egyszer láthatnám, elég volna egész életemre. És nézd, mi volna nagyobb bizonyosság, hogy jó uton járok, hogy az igazat tanulom és fogom tanítani, hogy ugy cselekszem, ahogy az Isten kívánja, — mintha csak egy percre is meg láthatnám mindennek a lényegét?

— Azt anélkül is tudnod kell, fiam, különben könnyű volna, nagyon is könnyű minden: az élet, a tanítás, a munka, a szeretet... akkor mindenki tudná.

— De hát miért ne tudja mindenki? Hát nem az-e az értelme mindennek, hogy előbb-utóbb mindenkihez eljusson az igazság?

A mester nem felelt. Aznap nem beszéltek többet. Küldönc jött, aki meghívta a rabbit és tanítványát Jakirnak, a nábobnak házához, aki holnap ünneplő lányának esküvőjét a környék leggazdagabb földesurának fiával.

De a tanítványt elfogta a vágy, megsédítette a kísértés.

És aznap éjjel ellopta a követ a Luria szobájából.

II.

Jakirék palotája előtt az udvaron rengeteg ember nyüzsgött. Egymásután érkeztek a hintók és az ünneplő sokaság végig-hömpölygött a falun. Szolgák futkostak mindenfelé, a palota konyháiban süföttek, főztek, szakácsok, lakajok sűrűgtek a széles lépcsőkön. Megjött a vőlegény, roppant nászkíséretével, a menyasszony családjának előkelői az udvaron várták őket. Az ifju párt — vőlegény és menyasszony csodálatosan egyszerű ruhában voltak, ami megütközést is kellett — Luria rabbi eskette össze ünnepelesen. Esküvő után a palota nagy teraszán lakomára terítették. Rengeteg volt a vendég s a pompázó dus asztal, mely végigfutott a palota hosszában, csillogott a rengeteg virágtól, a kristálypoharaktól, az ezüstserlegektől és gyertyatartóktól és roskadozott a pazar ételek italok sulyától. A

köz érdekében, akit valami elv vagy idealizmus hevit. Nem a zöldposztós asztaltól megvadult (vagy szelidült?) impotentokra gondolunk, hanem akiket valami magasabb eszmény visz a közért való küzdelembe. Így fényes példa erre az a 12 éves rezsím, amelyet cionista-mizrachista érának lehet nevezni a váradai orth. hitközségben. Ha nem is tagadhatjuk le, hogy magáért Cionért, sokszor nem elegendő dolgoztak, ez a „solajm hakldall“-ért volt. De mert volt szilárd kiépült világnézetük, mert tudták nem szűk városban nem terjedő horizonton felülemelkedni, azért tudták egész hitközségi politikájukat úgy irányítani, hogy abból a köznek feltétlenül haszna legyen.

Ne hivatkozzék tehát senki a régi-régi garnitúrából, hogy jaj de jó is volt akkor: Anno dazumal. Amikor még a kő is lágy volt és a Pece helyén tej és méz folyt és a libák péntek reggel levágvá, gabella nélkül repültek be minden zsidó ablakán. Ilyen dajkamesét ne higgyen el a mai generáció. Akkor is a sáros Nagypiacon kellett venni drága pénzen és fizetni érte a régi csunya vágóházban sok gabellát.

Merjük állítani, hogy ma külön, konzolidáltabb, rendesebb és kulturáltabb, sőt — zsidóbb! — is a váradai orth. hitközség, mint volt 15—20 évvel ezelőtt.

Amikor az urnák elé járul a váradai orth. zsidóság, mérlegelje mindazt, amit eddig elmondottunk. És jól fontolja meg, hogy kiket választ a legközelebbi esztendőkre, hogy vezessék a hitközség ügyeit. Ne higgyen a husos fazék hirdetőinek, hogy azután elmondja, „bár csak maradtunk volna Micrájimbán.“ Akik eddig is dolgoztak a hitközségért, azok nemcsak hálátlanságot érdemelnek. Husos fazékot senki sem tud elővarázsolni a semmiből. De becsületes akarással tovább lehet vezetni a fejlődés útján ezt a nagy közületet. És valószínű, sőt bizonyos, hogy azok jobban értik és tudják ezt, akik az élen állanak jóideje, mint azok, akik kávéházi asztalok felelőtlenségében mutatták ki eddig tehetségüket.

Mi bizunk a zsidó józanságban és mérlegelni tudásban. És hiszünk a demagógia alkonyában. Parasztok között lehet hazudni és ígérgetni, — zsidók között soha. Erről tesz tanuságot, erről fog levizsgázni a váradai ortodoxia választóközönsége december 25-én!

palota előtti téren összeverődött a falu szegény lakossága, a környék koldussai és csavargói, öregek és fiatalok vegyesen s minthogy az előkelő vendégeket már zavarta ez a bámész éhes tömeg, a szolgálk bezárták a kapukat és a palota előtt köteleket feszítettek ki, melyen túl senkisémet jöhetett a palota közelébe. A tömeg azonban nem fogott meg, hanem türelmesen megállott a kötélt mellett, és beírte azzal, hogy felbámult a nagy erkélyre, ahol most megkezdődött a lakoma. Egyik emelvényen elhelyezkedtek a tamburások és trombitások is és miközben a fáklyák lassanként kigyuladtak, a nagy asztal mellett kivirult az ünnepi jókedv.

A tanítvány fenn ült mestere közelében az asztalfőnél, ahonnan mindenkit láthatott és zsebében ott szorongatta az ellopott követ. Már reggel óta úgy érezte, hogy mestere mindent tud, hogy az egész világ tele van az ő elvetemedettségének hírével. Szive dobogását a torkán érezte, homlokát előntötte a veríték az izgalomtól. Mégsem tágitott.

— Most már látni akarom és látni fogom, — mormolta magában.

Luriára nézett, de az úgy látszott elmerült gondolataiba és nem figyelt rá.

Mikor az utolsó fáklyát is meggyújtották, görcsös erőfeszítéssel ragadta meg a követ és fordított egyet rajta. Nagyon csodálkozott, hogy a kő olyan könnyen fordul, mint valami kavics.

Először mintha szélroham homályosította volna el a fáklyák fényét; egy pillanatra minden elborult. De aztán kivilágosodott és látta, hogy mindenki a helyén van.

Lord Melchett leánya, Lady Erleigh:

„Az életnek igazi értékét csak a Palesztina-munka adhat“

A múlt héten Berlinben időzött Lady Erleigh, Lord Melchett leánya, a volt angol külügyminiszter és indiai alkirály, Lord Reading menyje. Lady Erleigh tudvalevőleg atyja, Lord Melchett után igen nagy területeket örökölt Palesztinában és ugyanazzal a szeretettel és lelkesedéssel foglalkozik az országépítés ügyével, mint néhai édesatyja.

Berlin zsidósága rendkívül meleg fogadtatásban részesítette az előkelő vendéget és tiszteletére az u. n. márványteremben több ezer főnyi hallgatóság részvételével fogadóünnepséget rendeztek, amelyen a kiváló előadónő többek között a következőket mondotta Palesztináról:

„Sokszor gondolkodtam azon, hogy mi az a hatalom, amely minket zsidókat a világ minden ré-

széből Palesztina felé vonz. Melyik vihar az, amely Izrael gyermekeit mintegy felkorbácsolja, hogy vissza-visszatérjenek őseik földjére, legyenek azok orthodoxok, reformerek, cionisták, vagy nemcionisták. Az egész civilizált világ kétségbeeséssel, zavarral küzd, vezetői hiába keresnek megoldást a súlyos problémákra, de mi határozott célt tűztünk magunk elé. Erec Izrael ujjáépítését. A mi utunk és a mi kötelességünk tisztán áll előttünk. A mi nemzedékünket érte az a szerencse, hogy a népünk történelmének nagy és jelentős fázisában részt vehessen. Ezt a szerencsét ki kell használnunk, mert én úgy érzem, hogy nekem és sokaknak közlünk az életet valóban értékessé csak ez a Palesztina munka teszi.

Lelkesedve és rajongva beszélt palesztinai utjáról él tapasztalatairól, majd így folytatta: Más ott a levegő és mások az emberek, mint Európában. Ha odajövünk, úgy érezzük, mintha t-her esett volna le a vállainkról, újra kiegyenesedünk és egész életet élhetünk. A munka megindult és azt végig kell folytatni. Több embert kell az országba vinni. Ezt a nagy művet be kell fejeznünk, mert örök szegénység volna, ha nem sikerülne. Vannak, akiknek volt pénzük és elvesztették. Ha Erec Jisraelnek adták volna, százasorosan meghozta volna a gyümölcsét. Ereztek volna, hogy a zsidó nemzet otthon épületéhez egy-egy téglát adtak.

A további szónokok Oscar Wassermann, dr. Hantke, dr. Joachim Prinz rabbi voltak, akik mindannyian a nagy zsidó asszony érdemeit méltatták.

Legszebben
és legolcsóbban csakis

HORBÁTZ
divatüzletében
öltözködhetsz!

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 1.

Elsőrendű öltönyöket már 3000 leiért készítek. Kalapot 135 leiért vásárolhat, nyakkendők 40 lei-től. Nagy választék mindenféle férfi divatcikkekben.

Figyelem!! Mielőtt lakberendezési cikkekben szükségletét beszerezné, minden vételkötelezettség nélkül saját érdekében okvetlen keresse fel az utjonnan megnyílt

„LINOLEUM“

SZONYEGÁRUHÁZAT (Heyman Szinkör mellett), ahol az alant felsorolt cikkek a legolcsóbb árban szerezheti be:

Linóleum Futó- Szőnyeg
Bőrvászon Ebédlő- Roletta és
Viaszvaszon Kokusz- Matrac grádli
Gummiarú Filz- Függöny

Óriási választék!

Gyári árk!

Csak hogy a társaság képe most megdöbbenően más volt. Csupa toprongyos alak, szakadt, zülött, piszkos ruhában; az előbbi tündöklő menték, boglárok, nyakékek eltűntek. Vele szemben a környék földesura ült, elhanyagolt rut szakállal, kettéhasadt ingben, ruhája szenes rongyait a szél cibálta — egy előkelő dáma mellette koldusasszonyok lyukas kendőjét viselte, haja gondozatlanul, ziláltan hullott arcába; egy nemes urfi a vaksi kéregetők kopolt sipládáját emelgette térdein, egy nagyuri kisaszony a külvárosi szolgálók hangján rikoltzott. Csupa szenny volt minden, csupa rongy, csupa sivár nyomoruság és vigasztalan gyalázat. Csak Luria rabbi ült a magasságban drágaköves ruhában s a vőlegény és a menyasszony, kik két oldalán ültek, tartották meg egyszerű ruhájukat, melyet az esküvőn viseltek.

De valahonnan letről rendkívüli fény áradt és a tanítványnak most le kellett néznie az utcán ácsorgó tömegre. Ott is megváltozott minden. Egy öreg embernek, akit éppen most löktek el a szolgálk a kötélt mellől, tiszta szinaranyból volt a ruhája. Egy sápadt asszonynak rubintos lánc volt a nyakán. Egy vézna kisfiú drága prêmes mentét viselt és két kisleány ujjain gyémántos gyűrűk ragyogtak. És valahonnan a háttérből kivált egy ember, akinek épp most hulltak ki a mankói a kezéből és a fején egy korona sugárzó fénylett.

Mindez csak egy pillanatig tartott. Mert a ház gazdája rekedt ordítással állott fel a helyéről, az egész vendégsereg megmozdult és az ifju felé tartott. Óklök emelkedtek a levegőbe és egy pillanat múlva a

tanítvány menthetlenül áldozatává lett volna a vendégek dühének. De valamennyiüket megelőzte Luria rabbi, aki hirtelen ott termett az ifju oldalán és kiragadta kezéből a követ. Hangosan rákiáltott:

— Még nem lehet! Nem láttad? Nem lehet még! — és ugyanebben a pillanatban visszafordította az amulettet régi irányába.

Most ott ültek valamennyien, mint az előbb, nevetve és boldogan és odalenn álltak a koldusok csodálkozva. Mintha semmi sem történt volna, csak a fáklyák fénye homályosodott volna el egy percre a széltől.

III.

De valami mégis történt. Mert Luria rabbi ott állt a tanítványa mellett és vállára tette a kezét:

— Nem szabad, mondtam, mert még nincs itt az ideje. Egy pillanatra most mindenki látta a valóságot. Ők is, te is, Ők elfelejtik, mert hamar felejtenek és azt hiszik, álom játszott velük. De te, — te azért vagy a világon, hogy mindig legyen ilyen köved, hogy a világot állandóan így lásd, — azt lásd, ami az igazság és az embereket úgy, ahogy megérdemlik. Hogy ne tisztelj fényes ruhát, hiszen tudni fogod, hogy alatta sokszor szakadt rongy van... és ne vess meg nyomoruságos zubbonyt, hiszen tudod, hogy az igazában arany és brokát. Ne törődj vele ha a többiek nem látják! Te láttad és ezennel látni fogod — ez a fő. Nem akartam, hogy megkisérelj, mert olyan erőnek kellett volna lenned, hogy enélkül is tudjad, mi az igazság. De ha már megpróbáltad: menj és ne fedd el soha életedben.

Ezzel elbocsátotta a tanítványt.

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Kiszlew 24. december 23. ערב הנוכה
Chanuka gyertya gyújtandó.

Szombat: Kiszlew 25. december 24. Chanuka első napja.

Heti szidra: וישב

Heti háftóra: רני ושמהי

Szombaton Rosch Chodes bentsolás.

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.30

gyertyagyújtás 4.35

Istentisztelet kezdete 4.45

Szombat befejezése 5.35

Csütörtök: Első nap Rosch-Chodes. 6-ik nap Chanuka.

Péntek: Tévész 1. December 30. 2-ik nap Rosch-Chodes. 7-ik nap Chanuka.

Szombat: Tévész 2. december 31. ואת הנוכה

Heti szidra: מקץ

Heti haftora: ויעש הירום

Chanuka

Ismét megjetennek a fényugarak a pislogó chanukan-gyertyácskák az egész földkerekségen, mindenütt, ahol még zsidó szív dobog, ahol egy szikrája marad a zsidóérzésnek. Kigyuladnak az örömlámpák, a hála és megemlékezés fényjei, hogy hirdessék Isten határtalan kegyelmét, örök szeretetét. Hogy emlékezzünk régiekről, a jelekről, a csodákról, a győzelmekről és harcokról, melyekkel az Ur őseinket megsegítette, az erkölcsi pusztulástól megmentette.

Hadd magasztaljuk a zsoltáros Király énekével, amelyre a templom fölcsentelés ihlette. Hadd magasztaljuk Istent, ki bár inségbe, veszélybe hozott bennünket, de nem hagyta, hogy az álnok elenség kárörvendjen, győzedelmeskedjék fölöttünk. Véget vetett a sötétségnek, a barbár pogányság uralmának, amely őseinket eltiporni, legdrágább kincsünkől, a Tóráról megfosztani akart.

Mert eről beszélnek a kis gyertyácskák. Nemcsak a makkabeusok hősiességének, bátorságának szól az ünneplés, nemcsak a győzelmes csaláknak és nemcsak az ellenség kezéből kiszabadított zsidó haza talajának, hanem a zsidó világosságnak, a zsidó szentségnek, a tiszta Menajzóknek, az örök lámpának, amely a görög elfajulás öleléséből megmenekült. Chanuka a Törvény szentélyének újrafölcsenteléséről beszél, amelyet a görögök megszenteltettek. Ezt mutatja már *ünnepe neve is*. Mert nem Makkabeus-ünneppnek hívja az évezredek hagyomány, hanem Chanukának. Ezt bizonyítja az *ünnepe szimbólumai*: a gyertyák. Mécscecsek és nem harcias hatalom es uralom az ünnepe jelvényei, amelyek hirdetik, hogy: „Isten Örökkévaló, Ő világít nekünk“.

A győzelmes család eredményei évezredek óta semmivé lettek. A második templom és a szent város falai rombadőltek. A zsidó nép fiai az egész világon elszéledtek. Mi értelme lenne a Makkabeus-hősök ünneplésének, a győzelem örömeinek? És mégis, a golusz, a száműzetés, a szélszóródottság sötét évezredek keresztlül is megjelentek, minde évben visszatértek a chanuka-mécscek a halálra hajszolt zsidók ablakában. A spanyol inkvizíció kínzóeszközei, a keresztes háborúk borzalmai, a ghettók sárgafoltos lakóinak rémes szenvedései és az egész zsidó történelem vérel és könnyel írt eseményei sem homályosíthatják el a chanuka-gyertyácskák fényét, amely dacolt a világháború és az azt napjainkig követő számtalan pogrom minden poklával és barbárságával. Mert nemcsak a chasmonaeusok bátorságának, nemcsak a makkabeusok kardjának és nemcsak Juda győzelemkoszorúja hadi emlékeinek lett az ünnepe szentelve, hanem a templom fölcsentelés és az öröklámpa emlékének. Hogy hirdesse a zsidó világosság örök győzelmét a barbár sötétség fölött, az örök igazság a tiszta erkölcs győzelmét az erkölcstelen és alkultura fölött, az eszmény diadalát a nyers erő és anyag fölött.

Vasárunk legolcsóbb beszerzési forrása nagyban és kicsinyben

FERRUM

VASÜZLET

Oradea, Nagypiac-tér 8

Telefonszám 9-73

Gyári lerakatok!

„Euglebert“ autógummi gyári lerakata

Két klasszikus népe volt az ókorak, amelyek lerakták alapjait a mai európai kulturának. A Jefesz törzsből származó görög-hellén nép és a Jem törzsből származó semita zsidóság. Az örök szépek, az esztétikának, a szépművészetnek, az emberi test harmonikus kidomborításának, a szobrászatnak, festészetnek költészetnek, a zenének a görög-hellén népek voltak a megteremtői, akik a bölcsészet terén is maradandó alkotottak. De az örök jót: az örök szeretetet és igazságot, az emberi jogok respektusának követelését a semita zsidóság terjesztette először és hirdette még ma is a bibliában, a könyvek könyvében, amely sok száz nyelvre áttűltetve, a világ minden népével megismertette a leg tisztább erkölcs: az emberszeretetet, magasztos eszméit és tanítását. Ezt ez elvitathatatlán tény már jóelőre megjósolta a Szentírás, amely egy látnok szavával évezredekre kihatóan megvilágította a kultúrtörténet tanulságait. Jefesz ivadéka: Jovon, a hellén nép, a szíveket megragadó szépművészetek tanítómestere. Jem sarjadéka pedig, Ezer: a héber nép, amely a szentelés, az igazság és szeretet törvényeivel az emberi hajlékokat az Örökkévalónak letszó alapra építi.

Két szellemi irányzat lépett eddig a történelem színpadára, mint az összemberiség tanítómestere, a görög művészetben kifejlődött hellenizmus és az Izrael szelleme által hordozott és életben megváltott tan: a judaizmus, amelyre a két világvallás támaszkodott.

A görög-hellén nép ideáljával: az emberi élet harmonikus szépségeinek, kellemének, bájainak fejlesztése állt, a testedző sport és művészetek ápolása állt, messze elővitte az akkori emberiséget a fejlődés és haladás lépcsőfokán. De az emberi test érzékeltetésének a fennségétől az érzékiességig, a meztelen sporttól az erkölcstelen test imádatig igen sikamlós palló vezet, amelyről igen sokszor lecsuszott a görög és római nép. Másrészt idegen volt előlük az a gondolkodás, amely minden ember számára egyenlő jogot és szeretetet követel. Megelégdedtek azzal, ha ezen jogokat a művelteknek kivitták, a műveletlen tömegeket ellenben, gyakran a legelemből jogoktól is megfosztották. Így Atikában a hellén műveltség legfejlettebb államaiban csak 130 ezer szabadember volt 400 ezer rabszolgával szemben. Bármennyire is törekedett a görög szellem az ismeretek után, az igazi felvilágosodást csak a semita monoteizmus adta meg nekik, amely a legteljesebb jogegyenlőséget biztosította idegennek, mint benszülőlinek, szegésznek csak úgy mint gszdagnak és amely az övezteket és árvákat, a gyöngöket és elnyomottakat legfelsőbb különös védelme alá helyezte.

Bölcsseink szerint, mindez, ami az ősök idejében történt megisméltődik, tanulsággal szolgál a legkésőbbi ivadéknál is. Amint a görögök idejében a hellénisták, ma is sokan a zsidók közül, úgy vélik üdvösségüket elérni, ha a nemzsidó kultusz kritikkátlán másolói, vagy fordítai lesznek, ha a moszkvai recept szerinti igyekeznek meggyógyítani a szociális és vallásos érzés hiányából fakadó sebeket. Ezek gyakran hátat fordítanak mindannak, ami a zsidóság zsemében mindég szent volt, ami a Makkabeusokat hevítette és lelkesítette, amiért kardot rántottak és vértanuságot szenvedtek.

Talán nem véletlen, hogy a Chanuka szó gyökere megegyezik a *chinuch* kifejezéssel, amely nevelést jelent. Ez azt jelenti, hogy az ünnepek nevelő maradandó hatással kell lenni különösen az ifjuságra. Legyenek ifjaink is gerinces, öntudatos zsidók, akik miként lehuda Makkábi, az oroszlánszívű, mint a pörly lesujtanak a zsidóság megbántóira, ha arra szükség van, Miként Dávid, aki Góliáttal is szembe mert szállni, mikor szidalmazta a zsidó nemzetet. De ne csak hősiességére legyenek büszkéek, hanem a Dávid szoláira is, amely az egész világot meghódította. Az önvédelem egyébként sem vált be a barbár tuleróvel szemben, nem sem Debrecenben, sem Lembergben. Legyenek büszkéek a zsidó hivatás szépségeire, szellemi kincstárunkra, a legklasszikusabb nyelvben, a héberben való jártasságukra, a bibliai-, talmudi- és midrási irodalmunkra. Hogy miként a Chanuka-gyertyák, ők is mindég jobban terjesszék a világosságot. És akkor meg fog valósulni hő fohásunk. Az Örökkévaló, Ő világítani fog előlünk, amidőn majd új világosság fog a fölépült Cionban derengeni és mindnyájan részestülünk mihamarabb a fényében... F. S.

Művészi perzsaszőnyegegk, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient“ Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Legizléseesebb ridikülők már 150 leitől. — Mindenféle bőrdiszmuárut nagyon olcsón

HARTMANNÁL

lehet venni

Regele Ferdinand No. 1.

WIMPASSING SÁRCIPÓK HÓCIPÓK HÓCSIZMÁK REICHARD-nál.

Lebrun köztársasági elnök palesztinai akciója

Páris. Francia zsidó körökben mozgalom indult, hogy az elhunyt nagy francia államférfi, Arisztide Briand emlékére Palesztinában egy Briand-erdőt alapítsanak. Lebrun köztársasági elnök örömet fejezte ki a megindult akció felett és elváltta a cionista akció védnökségét. Örömmre szolgál — mondta Lebrun köztársasági elnök, — hogy Briand, a nagy zsidóbarát emlékét ily méltó módon örökíti meg a francia zsidóság.

Palesztinai pavillon az angol kiállításon.

London. December 16-án nyílt meg Londonban egy országos kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági kiállítás, amely részletes tájékoztatást nyújt az angol gyarmatok és dominiumok iparáról és mezőgazdaságáról, amelynek az otawai konferenciára való tekintettel nagy jelentősége van. A kiállításon természetesen képviselve lesz Palesztina is. A palesztinai pavillont T. M. Steff asszony, a Wizo elnöknője vezetése mellett rendezik be.

Egy zsidó orvos tragédiája.

Hamburg. Élénk izgalmat keltett egész Hamburgban egy zsidó orvos, dr. Enoch szérumfeltaláló páratlan tragédiája, aki szérumhamisítás vádjával került letartóztatásba. Dr. Enoch letartóztatása után egy Tatanus-Toxin injekciót fecskendezett a bőre alá, amittől rövid idő alatt bekövetkezett a halál. Hamburgban azonban mindenki tudni véli, hogy dr. Enochot antiszemita intrkák juttatták börtönbe és a kiváló tudóst ez törte meg annyira, hogy a gyilkos szérum után nyílt. A lapok nyilvánosan is közlik, hogy a vád minden pontja kitalálás és hazugság és dr. Enoch szérumaitól nem történtek megbetegedések, még kevesebb halálesetek, amint azt a vád állítja. Enoch doktor elleni hajsza egy személyi bosszu műve, amit egy nemzetiszocialista orvos kollegája vezetett be ellene. A „Hamburger Tageblatt“ ellen, amely a hajsztát beindította, eljárás indult.

Használja a kellemes illatú

Szent László

pipere-zappant.

Ertőtilentítő hatású megóva minden fertőző betegségtől.

I. HEINRICH

Pipere- és gyógy- (Borax, kén, kátrány, köbgyermek stb.)

SZAPPANGYÁRA, CLUJ.

— **Wizo országgrészi konferencia lesz Nagyváradon.** A nagyváradai Wizo elnöksége értekezletet tartott dr Markovits Ignátné elnöklété alatt, amelyen résztvettek: Dr Molnár Vilmosné, dr Pollacsek Pálné, Deutsch Nárdorné és Epstein Samuné. Az elnöki tanács tudomásul vette a temesvári központ átiratát, mely szerint a Wizo országgrészi konferenciáját Nagyváradon fogják megtartani január hó 6, 7 és 8-án. Egész Erdélyből fognak összejönni a Wizo hölgyek, hogy a Wizo munkájáról egy konferencia keretén beszámoljanak és kidolgozzák a jövő munkaprogramot. Elhatározta a Wizo, hogy az ingyentejaktió és a Wizo javára nagyszabású műsoros matiné rendez, amelynek irányítására dr Molnár Vilmosné kéri fel. A Wizo elnöksége minden előkészületet megtesz, hogy az idegenből ideérkező hölgyeket vendéglássa és jól érezzék magukat Nagyváradon.

— **Zsidó előadás Alba-Iulián.** Alba-Iuliáról jelentik, hogy a közelmúlt napokban igen kiváló lelki élményben volt része az ottani zsidóságnak. Az alba-juliai anyahilközség „Máre Lechezkel” templomában tartott előadást Kunszilicher szebeni főrabbi veje, Stern Becalél rabbi, aki egy maggidusz-drótot tartott a nagy számban megjelent hallgatóság előtt. A dróto frenetikus hatást váltott ki a jelenvoltakból úgy tartalmánál, mint kitűnő nyelvezeténél fogva. A fiatal rabbit számosan halmozták el szerencsekívánataikkal.

— **25.000 font örökséghez jutott a jeruzsálemi szefárd hitközség.** Jeruzsálem. A szefárd hitközség a napokban kapta meg a kínai követség útján Sima Belilis asszony, honkongi zsidó nő hagyatékát, amely 25.000 fontot tesz ki. Az óriási örökség kamataiból az eljáróság a hitközség szegényeit kívánja támogatni. Sajnálatos harc keletkezett azonban már eddig is a hagyaték kapcsán, minthogy a szefárd hitközség csak a szefárd szegényeknek kíván juttatni a hagyaték jövedelmeiből és a többi zsidó szegényeket egyáltalán nem akarja támogatásban részesíteni. Remélhető azonban, hogy az ellentétek likvidálódnak és megegyezés jön létre a hitközségek között a zsidó nyomorgók támogatásának kérdésében.

— **Válasz a lebergi pogromra.** Varsó. Az elmúlt napokban 300 lengyelországi zsidó chaluc indult el Palesztinába. December hó folyamán újabb 400 chaluc részére bocsájtott ki a palesztina-hivatal certifikátokat. A legújabb jelentések szerint decemberben összesen 1000 chaluc és kézműves indul el Palesztinába.

— **100 fontpénzbüntetés a „Shylock” szöért.** Sidnei Sir Daniel Levy, az Újdélöld tartományának parlamenti elnöke, feljelentést tett egy Sidneiben megjelenő munkás-napilap ellen, amely egy ízben azt a megjegyzést tette, hogy Daniel Levy államügyész korában Shylock szerepét töltötte be. A bíróság a legteljesebb mértékben rehabilitálta a zsidó Sir Daniel Levit és kijelentette, hogy a kormány és a bíróság büszke az ő munkásságára. A munkás napilapot 100 font pénzbírságra ítélte. Sir Daniel Levy különben aktív szerepet visz a zsidó hitközségi életben és röviddel ezelőtt szerkesztője volt az „Austrian Hebrew” zsidó napilapnak.

— **Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájiz, homloklfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat.** A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József viz használata a sok evés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Drótsövény a boroszlói egyetemen dr Cohn védelmére.** Immár egy hónapja tartanak Boroszlóban dr Cohn egyetemi tanár körül a hitlerista heccok. Az egyetemet az elmúlt napokban újra megnyitották és dr Cohn lakásáról minden reggel két revolveres detektív kíséri a felolvasásra, megvárják, amíg előadását befejezi, azután újból lakására kísérik. A hitlerista diákok elleni védekezése céljából a jogi tanterem előtt dr Cohn védelmére egy 3 méter hosszú és 50 centiméter széles drótsövényt állítottak fel. A diákok, akik dr Cohn-t hallgatják, az épület másik végén rendőri ellenőrzés alatt juthatnak csak be az előadásra... Németország 1932.

— **Antiszemita parasztfogás.** München. A „National Sozialistische Landpost”, amely főként a parasztság között van elterjedve, írja egyik legutóbbi számában a következőket: „A gabona és a jószág, a föld és az erdő, a pénz és minden érték a zsidók tulajdonában vannak, Millió eszközzel sajtoltják ki a földmunkásokból legcsöppnyi erejüket is, hogy pénzeszsákjaikat felhizlalják. Erkölcsök, becsületérzésük nincs. Egész életük a pénz. A földművesek nyomoruságának vámszedői ők. Uralkodnak most azzal akarják meghosszabbítani, hogy élére álltak a bolsevizmusnak és a kollektívizmus rabszolgáivá akarják süllyeszteni a német parasztságot. Német földművesek vigyázzatok tehát, nehogy megfertőzzön benneteket a zsidó bolsevizmus. A német reakció azonban mellétek áll és megkötözi a zsidók kapzsi kezeit”. A müncheni náci sajtó igazán mindent elmondott, csak azt felejtette el, hogy a rossz időjárásnak is a zsidók az okai...

— **Erdély legmodernebbül felszerelt vasutorgyára a STANDARD,** vasbutorüzem helyiségeiben (Fogházműhely, Nagy Sándor-úca 10 alatt) a gazdasági depresszió dacára, a legnagyobb apparátussal folyik a munka. E gyár tilka, hogy árúját feltűnő olcsó árak mellett tudja előállítani, mert szakmunkások felügyelete alatt a fogházak lakói dolgoznak minimális munkabérek mellett. Nem csak Nagyvárad, de az egész Erdély keresi fel megrendeléseivel a gyárat, ahol a legmodernebbül felszerelt gépekkel készítik az összes vasbutorokat: u. m. gyermekágy, vaságy, összecsucskatható ágyak, patent vaságy, sodronyok, mosdók stb. Ezenkívül vállalják a szakmába vágó összes javításokat. Alkalmunk volt megtekinteni az üzem legújabb típusu égetőkemencéjét, mellyel annyira tökéletesen lőrténik a zománcozás és a fényezés ráégetése a vasbutorokra, hogy nem létezik többé lepattogzás. Természetes tehát, hogy erdélyszerte keresik fel kórházak és intézetek a **STANDARD vasbutorgyárat**, ahol teljes felszereléseket rendelnek, igen olcsó áron. — A gyár jóhírnevének köszönheti, hogy a román nőegylet által most alakított aggokháza teljes berendezését szállította.

INTREPRINDERILE METALURGICE

David Goldenberg Fii

SOCIETATE ANONIMĂ PE ACȚIUNI

BUCUREȘTI, I., SRTADA MIHAI VODA No. 5.

TELEFON: Birourile 321/95 și 348/87. Depozitele: 376/36. Telefon: Brăila 53/5, 38/4.

Uzinele în Brăila.

Produse

Fier comercial, fier beton, fier laminat în colaci, fier mercuri, tablă galvanizată, cuie de tot felul, sârmă arsă, aramită, galvanizată și ghimpată lanțuri patente, electrice și calibrate, șuruburi de tot felul, piulițe, nituri, țevă de plumb, balamale îngropate, broaște elvețiene, voraibere și alte articole de sârmă. Turnătorie

Erzeugnisse

Kommerzeisen, Betoneisen, Walzdraht, Bandeisen, galvanisierte Bleche, Drahtstifte jeder Art, Draht geglüht, verküpfert, verzinkt, Staheldraht, Ketten patent, elektrisch und kalibriert, Schrauben jeder Art, Schraubenmutter, Niete, Bleirohre, Türbänder, Schweizer-schlösser, Vorreiber und andere Drahtartikel. Eisengiesserei

Gyártmányok

Kereskedelmi vasak, betonvas, hengerhuzal, abroncsvas, galvanizált lemezek, szeg minden méretben, vashuzal lágyított, rezezt és horgonyozott, tüskeshuzal, láncok kötöttszemű (patent) és villanyforrasztott kivitelben, csavar minden méretben, csavarházak, szegecs, ólomcső, ajtópántok, svájczárak, ablakfélfordítók és egyéb drótárúk. Vasöntöde

Reprezentanța pentru Ardeal și Banat: OSCAR SCHWARCZ, ORADEA.

Megyilkolták Hilel Zlatopolskit Párisban.

Páris. Az elmúlt héten Hilel Zlatopolskit, az ismert cionista vezért, a Keren Hajeszod megalapítóját, párisi irodájában cukorgyáranak egyik igazgatója fobelötte. A gyilkos Leon Lavalnak üzleti differenciái támadtak Hilel Zlatopolskival, akire a tárgyalások hevében revolvert rántott és életveszélyesen megsebesítette. A 74 éves Leon Laval ezután maga ellen fordította a fegyvert és fobelötte magát. A merénylet után Hilel Zlatopolskit kórházba szállították, ahol operációt hajtottak rajta végig. Hilel Zlatopolski a boncaszalon kiszenvedett. Halálát általános részvét követte.

Nagy sikerrel folyt le a Brith Hanoar Hamizrachi műsoros estélye.

December 17-én este tartotta meg a nagyvárad Brith Hanoar Hamizrachi gazdag műsoros estélyét, amely a legnagyobb siker jegyében zajlott le. Az estélyt Dr. Ottó Abelesz, az ismert cionista vezér vezette be frenetikus hatású heszéddel, melyet a közönség lelkes óvációba részesített. A szimfonikusok szalonzenekara Kéler Béla nyitányát adta elő hatásosan. Einhorn amerikai főkantor magánszáma következett ezután, aki iskolázott hangjával megérdemelt sikert aratott. *Dub Rachel* héber szavazata nagy feltűnést keltett a közönség körében. Komoly tehetségre vall. Az estély kiemelkedő száma kétségtelenül Schnitzer Ignázt rendkívül művészi felkészültséggel interpretált magánszáma volt, amelyet jidisch nyelven adott elő. Schnitzer Ignázt több kuplé, tánc és vígjáték számban lépett még fel és mindannyiszor szünni nem akaró tapssal horálta a közönség talentumos játékát. Beregi László melodramájával nagy tetszést aratott. Mandel és Zimmermann A. énekszámokkal tehetségesen illeszkedtek be az estély programjába. Glätter Agnes, Emődy János és Moskovits Olga Haydn triója komoly zenefelkészültségről tettek tanuságot. Különösen Moskovits Olga teljesítményét kell kiemelnünk, aki az egész műsor alatt a zongora kíséretét nyújtotta fáradhatatlan frissességgel és tehetséggel. Ascher Károly—Aschner Lipótné duettje sok tapst kapott. Jók voltak még Jichak M. Sohami, Végh Armin, Mellinger Aladár, Drümmer Iszó, Mihály Aladár, Silberstein S. Kellemes meglepetésként hatott a kis *Bnöt Hamizrachi* táncszáma. Feig Lázár rendezése sokban hozzájárult a teljes sikerhez. Az estély tisztá jövedelmét a vezetőség a chalucok javára fordította.

A cionista ifjuság visszaverte a vasgárdisták támadását a bukaresti Zsidó Párt nagygyűlésén.

Bukarest. A Zsidó Párt vasárnap tartotta meg a bukaresti zsidó tömegek óriási érdeklődése mellett nagygyűlését, amelyen a zsidó képviselők beszámoltak a párt parlamenti tevékenységéről. Rámutatnak arra, hogy a romániai zsidóság nem követhet csak öntudatos népkisbbségi politikát. A gyűlés végeztével vasgárdisták támadták meg a gyűlés résztvevőit. Az antiszemita huligánokat azonban ezuttal kellemtlen csalódás érte, mert a gyűlésen résztvevő cionista ifjuság visszaverte a támadókat. Az uccára kivert vasgárdisták közül a rendőrség többet letartóztatott, de később szabadlábra helyezte őket.

Szamári hírek. A mizrachi ifjuság újra megkezdte a rendszeresített Oneg Sabbath előadások rendezését, melyet az idén is osztatlan érdeklődés kísért. Az első előadást Levendel Adolf tartotta meg, „Tora Vavoda” címmel. A következő héten Dr. Schwartz Lajos beszélt a palesztinai kivándorlás lehetőségeiről és az ottani viszonyokról. Dr. Jordán Viktor „Egészségügyi viszonyok Erec Jiszraelben” címmel tartott előadást, míg Dr. Steinberger Ernő a Talmud gyöngyeiről érkezett. Dr. Fischer Sámuel a Zsidóság és becsület címen komoly előadást tartott. A mizrachi vezetősége az elkövetkező hetekre a következő zsidó vezető-férfiakat hívta meg előadások megtartására: Dr. Borgida József, Dr. Katz Iszó, Dr. Fejes Lajos, Dr. Siern Mór, Dr. Jeremiás Gyula, Dr. Fischer József, Klein Móse, Schiffer Jeremiás, Goldstein Fülöp. A mizrachi ifjuság f. hó 25-én rendezti meg Chanuka ünnepélyét a Zsidó Nőegylet dísztermében. Az estély lefolyásáról majd annak idején megemlékezünk.

Cuzisták megtámadtak egy jasi zsidó bál közönségét. Jasi. Vasárnap Jasiban egy hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendezett egy zsidó filantropikus egyesület, amelyet éjtél felé kínos incidens zavart meg. Cuzista diákok hatoltak be a báli terembe és tettelegesen inzultáltak az estély résztvevőit. A verekedésnek 40 sebesültje van, akik közül 15-öt kórházba kellett szállítani. A rendbontók teljesen elpusztították a terem berendezését. A rendőrség több letartóztatást foganatosított.

A hitközségi párt gyűlései

Szombaton este 7 órakor: Nagy népgyűlés a Mizrachi helyiségeiben (Ullmann palota). Ugy a mizrachi, mint a cionista szervezet tagjai, valamint az összes ifjuság csoportok okvetlenül jelenjenek meg. Előadók: *Nussbaum Sámuel, Berkovits Bernáth és Wasserstrom Sándor.*

Szombat este 8 órakor: a hitközségi párt a hitközség tanácstermében (Zárda u. 2) gyűlést tart. Minden hitközségi tag ott legyen. Előadók: *Mittelmann Jakab, Leitner Sándor, Silbermann József.*

Meghalt a szamaritánusok főpapja. Izsak Ben Amram, a szamaritánusok főpapja Nabluz közelében, 70 éves korában meghalt. A szamaritánusok szektája körülbelül 200 lélekből áll, a bibliai Szichem helyén élnek még ma is és híressé vált a régi bibliai szokás alapján, hogy minden Peszach este bárányt áldoznak a mózesi parancs szerint. A szamaritánusok 2800 évvel ezelőtt váltak ki a zsidóság testéből.

A Zsidó Párt tiltakozó küldöttsége Maniunál és Mihalachénál. Bukarestből jelentik: Maniu és Mihalache szerdán délelőtt kihallgatáson fogadta a Zsidó Párt tiltakozó küldöttségét, akik azt kérték, hogy a jasi-i zsidó bál megzavarói ellen vezessenek vizsgálatot. Ugy a miniszterelnök, mint a belügyminiszter kijelentették, hogy Jasiban a csendőrség számát felemelik és a panaszok bevizsgálására egy közigazgatási vezérinspektort küldenek ki.

Értesítés. Városunk hölgytársadalmával ezuton közlöm, hogy külföldi tanulmányutamról hazazérkeztem és a modern *keztükészítést* a legegyszerűbbtől a legművészebb kivitelig, jutányosan tanítom. Megrendeléseket is vállalom mérsékelt árak mellett. Schwartz Livia, Deák Ferencz ucca 3.

שמן זית מארץ ישראל
Valódi palesztinai táblaolajat garantáltan eredeti töltésű kilós és félkilós kannákban hechserral szállít
Weinberger
ORADEA, Str. Millerand 9.

Az újvidéki rendőrfőnök a hitközséghez intézett átiratban bélyegzi meg az antiszemizmust

Novi-Sadról jelentik: *Kocsa Miloje* novisadi rendőrigazgató a következő tartalmu levelet küldte a novisadi zsidó hitközség elöljáróságához:

A Lengyelország, Románia, Magyarország és Ausztria egyetemlein és egyes városaiban az ottani zsidók ellen elszaporodott sajnálatos kirohanások alkalmából indítatva érzem magam, mint a zsidók régi és őszinte barátja, hogy Önöknek részvételem és rosszalásomat fejezzem ki ezen barbarizmus felett, mely nem méltó a XX-ik századhoz. Ezen támadások a zsidók ellen annál is inkább elítélendők, mert a zsidók ártatlanul szenvednek, csupán azért, mert fiai azon nemzetségek, melynek régi kultúráján alapszik az emberiség civilizációja. Azon meggyőződésben, hogy ezen eseményeket a leghatározottabban el fogja ítélni az egész kulturális világ, kérem Önöket, hogy legyenek meggyőződve barátságomról minden dolgozó, nemes és lojális zsidó irányában. Kiváló tisztelettel: *Kocsa Miloje* s. k.

Az elöljáróság méltó és önértetes hangú átiratban köszönte meg a rendőrigazgatónak meleghangú levelét, amelyet *Frank Gyula* hitközségi elnök, *Szekely Arnold* hitközségi alelnök és *dr. Kiss Henrik* főrabbi személyesen nyújtottak át neki, mire a rendőrigazgató kijelentette, hogy nem udvariasság, hanem benső meggyőződés készítette őt a levél megírására, miután a háboru alatt mély bepillantást nyert a zsidóság gondolkodásába, kultur- és lelki-világába és arra a meggyőződésre jutott, hogy mint ilyen a legnagyobb megbecsülésre érdemes.

A hitközség küldöttsége meglepedéssel és jóleső érzéssel vette tudomásul a rendőrigazgató kijelentését.

Legközelebbi számunk a közbeső hivatalos munkaszünet folytán január hó 6-án jelenik meg.

Zsidó Testvérek! Vasárnap dől el Várad ort. hitközségeinek sorsa. Ne szavazzatok az örök gyűlölet és rombolást hirdető ellenzékiekre! Jöjjetek és vigyétek győzelemre a hitközség *Hivatalos listáját*, mindazok nevével, akik szívük egész lelkesedését áldozzák a zsidóság ügyének érdekében. A hivatalos párt listavezetője: *Nussbaum Sámuel.*

Hasznos tudni, hogy Schmidthauer

természetes **ESMANTOL**

keserűvize a gyomor és bélbetegek páratlan gyógyvize
Utasítás minden palackhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

Ékszer készítését, alakítását, javítását és drágakőfoglalást szakszerűen olcsón csak
FRIEDMANN H.
ékszerésznél Széchenyi-tér 1
Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás!

Takarításra

festék, lack- és keféarut valamint a világhírű „Express” poloskairtót és „Express” Magasfényt, mely butorát újjá varázsolja; legolcsóbban csak
STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szeresheti be
ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378 Telefon 378

V. GROSZMANN

orth. **בשר, vendéglője**
BUCUREȘTI

Calea Victoriei 18

II emelet. Szemben a rendőrprefektúrával
3 fogásos menü 40 lei.

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagyrabecsült vevőközönség rendelkezésére. Szives pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFA-UCCA 6

Hócipők, hócsizmák ezidén is legolcsóbban
ROTH HENRIK cégnél, Zöldfa-u. 3. szerezhető be.

Legfinomabb hygienikus szagtalan
„R e x” Borotvapor
legolcsóbban kapható

M. Weissberger
Oradea, Str. Cogălniceanu 4.
Viszonteladóknek óriási árkedvezmény!

